

ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.da@regeringskansliet.se

Yttrande över promemorian Skärpt återbetalningsskyldighet i brottmål

(Ju2023/00144)

I promemorian behandlas Biträdeskostnadsutredningens förslag om en miniminivå för återbetalningsskyldighet i brottmål och återbetalningsskyldighet när ett överklagande förfaller i högre rätt (SOU 2014:86). Även de nu föreslagna förändringarna syftar till en skärpt återbetalningsskyldighet i sådana mål.

Jag noterar inledningsvis att rätten numera har en möjlighet att kontrollera den tilltalades uppgifter om sina ekonomiska förhållanden, till skillnad från vad som var fallet vid behandlingen av Biträdeskostnadsutredningens betänkande. Således ska uppgifter på begäran av en allmän domstol lämnas ut från beskattningsdatabasen i den utsträckning det behövs för, såvitt nu är av intresse, beräkning och kontroll av återbetalningsskyldighet (8 m § förordningen [2001:588] om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet). Detta medför ett säkrare underlag för rättens prövning av återbetalningsskyldigheten i enskilda fall, vilket i sin tur redan torde komma att öka de samlade intäkterna till staten.

I det tidigare lagstiftningsärendet framförde flera remissinstanser kritiska synpunkter. Det uttrycktes exempelvis oro om att förslagen skulle kunna slå hårt mot de sämst bemedlade personerna och att misstänkta personer skulle välja att avstå från sin rätt att begära en offentlig försvarare. Enligt min mening var dessa farhågor befogade, inte minst utifrån principen om parternas likställighet, vilket är en garanti för en rättvist genomförd rättegång i enlighet med 2 kap. 11 § regeringsformen. Till detta kom att förslaget kunde leda till att en ökad skuldsättning hos dömda personer och försvåra återanpassning.

Promemorians förslag om att kopplingen till rättshjälpsavgiften i 31 kap. 1 § rättegångsbalken ska behållas samtidigt som återbetalningsskyldigheten fördubblas innebär en viss förbättring i förhållande till utredningens förslag i det avseendet, men enligt min mening kvarstår de anförda farhågorna. Jag har vidare svårt att se något sakligt skäl i att göra skillnad mellan brottmål och tvistemål, dvs. att den som

dömts för ett brott ska återbetala dubbelt så mycket som den som är part i ett tvistemål och har beviljats rättshjälp.

Jag kan mot denna bakgrund inte tillstyrka förslagen.

Katarina Pålsson

Ärendet har föredragits av byråchefen Johan Thorblad